

Говор замјеника предсједавајућег Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине др Дениса Звиздића на свечаности обиљежавања 121. годишњице оснивања “Препорода”

Сарајево, 20. фебруар 2024.

“Поштовани присутни,

Даме и господо,

Уважени чланови академске и културне заједнице и представници свих нивоа власти,

Цијењени професоре Кодрићу,

Изнимну част ми представља бити покровитељем вечерашњег свечаног концерта којим обиљежавамо 121. годишњицу од оснивања Бошњачке заједнице културе „Препород“. Ријеч је о темељној и најстаријој културној установи Бошњака, која је увијек на исправан начин разумјела Босну као оригинални образац за могућност суживота, као простор сусрета културних кругова и свјетских религија, као коегзистенцију различитости етничких заједница, култура и конфесија са посебним фокусом на потребе Бошњака и афирмацију њиховог властитог идентитета и културне самобитности.

21. стољеће у којем живимо обиљежено је са два дивергентна процеса: са процесом глобализације у којем на политичкој, друштвеној и културној сцени доминирају највећи и најутјецајнији, али и процесом јачања идентитета како би се кроз различите културне и традиционалне форме сачувале темељне вриједности и посебност као заштита од свих облика асимилације и негације другог и другачијег.

Један западни дипломата је на почетку XX стољећа рекао:

“Ако желите искоријенити један народ, онда почните осакаћивати његово повијесно памћење, а затим изобличите и унаказите његову културу и учините да усвоји културу која није његова култура, и онда фалсификујте и измислите неку другу повијест која није његова повијест и научите га тој измишљеној повијести. Тада ће

тај народ заборавити ко је и ко је био и избрисат ће се трагови његове цивилизације. Тако ће свијет заборавити тај народ и он ће постат попут изумрлих народа.”

У овој изјави је уствари садржан један од највећих изазова са којим се Бошњаци суочавају у посљедња два стољећа - ријеч је о континуираним покушајима да се оспори идентитет Бошњака као аутохтоног народа са својим језиком, са сопственим етничким, духовним, културним и државотворним идентитетом, а посљедњих деценија и као равноправног политичког субјекта унутар БиХ, а онда консеквентно и инфлуентно и Западног Балкана и Европе.

Управо се у овоме процесу очувања и јачања идентитета и кодификације и развијања наше културе, умјетности и науке, огледа незамјењива улога “Препорода”, који је изузетно заслужан за оно чиме се ми често поносимо и што често истичемо, а то је - да је бошњачки народ модеран европски народ који у свом бићу савршено обједињује најбоље особине и духовно наслијеђе цивилизација које су обитавале на овим просторима.

„Препород“ је школовао, стипендирао и институционално подржавао огроман број бошњачких интелектуалаца који су кроз историју заузимали најважне политичке, универзитетске и друштвене функције што је, посебно у периодима колебања и избора између правих и лажних алтернатива, имало пресудан значај за Босну и бошњачки народ као интелектуални и етички компас који нас је сваки пут успио провести кроз сциле и харибде тешких времена када су на дјелу били хегемонистички пројекти који су као јавно прокламовани циљ имали намјеру брисања Бошњака и Босне са историјске, културне и политичке сцене нашега региона и Европе при чему се неаргументовано и са позиције политичке моћи, покушао занемарити изузетан културни, књижевни и духовни опус Бошњака показан и доказан у културном и књижевном стварању још од периода Османске владавине па до модерних времена, од Сафвета-бега Башагића, па до Ризвића, Мака, Имамовића, Дураковића или Исаковића као највећег босанскохерцеговачког драмског писца чије је “Бисерје” било преломни догађај у развоју бошњачке културе 70-тих година прошлог стољећа.

Од момента обнове рада и дјеловања данашњег „Препорода“, 90-тих година прошлог стољећа, „Препород“ је креирао и реализирао неколико колосалних културних и научних пројеката од великог друштвеног садржаја чији су резултати већ видљиви, али чија ће права евалуација и утјецај у смислу афирмације културних вриједности и посебности Бошњака, али у симбиози са интегрирајућим босанским културним идентитетом, имати свој прави ефекат у наредном периоду.

У складу са једном ванвременском Башагићевом поруком: “Све је привремено и све може бити од данас до сутра али ипак имаде нешто што није пролазно, што не може ни пуки случај, ни најљући непријатељ уништити, а то су умотворине које ми зовемо литературом. У том царству ни сила, ни случај, дапаче ни зуб времена, не може помрачити умне стечевине народа које је привриједио кад је побиједио барбарство и незнање. Тај тријумф остаје на вијеке јер је он аманет будућим нараштајима и временима.”

Слиједећи такав аманет реализирани су бројни “Препородови” кардинално важни пројекти, од којих треба споменути оне који су осмишљени и имплементирани у периоду послје обновитељске скупштине, као што су: Повеља о босанском језику, бошњачка књижевност у 100 књига, годишњак „Препорода“, бошњачка кућа знања, енциклопедија и лексикон Бошњака, конкурси за најбоље литерарне и ликовне радове, пројекти афирмације народне културе, музике и фолклора Бошњака, као и многи други пројекти који на најбољи начин презентирају досега савремене цивилизације као продукта науке и иновација и културе као продукта умјетности, филозофије, обичаја и традиције.

Поштоване даме и господо, драги пријатељи,

Њемачки социолог Ralf Dahrendorf је једном рекао да је потребно шест мјесеци да замијените политички систем, шест година да трансформишете економски систем, а шездесет година да промијените друштво. Сматрам да је добро што се „Препород“ не бави првим сегментом и што је успио сачувати своју политичку неовисност. Бошњачки народ као и сваки други народ на свијету има припаднике који слиједе различите идеологије, лијево или десно политички оријентирание,

вјерски или секуларно оријентиране, либерале или конзервативце и то тако треба бити, јер сваки народ ће бити бољи и успјешнији уколико има шароликост и једну врсту позитивне конкуренције између различитих идеја. „Препород“ је успио да се издигне изнад дневних политика и мислим да је то добро и на томе честитам професору Кодрићу и руководству „Препорода“.

С друге стране, улогу „Препорода“ видим управо у овом трећем, али и најзахтјевнијем циљу који је споменуо Дахрендорф, а то је промјена, односно креирање друштвеног амбијента за такмичење у добру. То није процес који се дешава брзо, то је вишегенерацијски пројекат и само најбоље и најквалитетније институције могу радити на томе, а то свакако јесте „Препород“ са својих више од 60 подружница и друштава, како у Босни и Херцеговини, тако и у иностранству.

Желим вам пуно успјеха у даљем раду и залагању за мултиетничку, мултиконфесионалну и цјеловиту Босну и Херцеговину у којој ће бити простора за све људе којима је она домовина, без обзира на њихово име, вјеру, нацију, поријекло или било коју другу карактеристику.

И дозволите ми на крају, да се присјетим недавно преминулог проф. др. Енеса Дураковића, члана Обновитељске скупштине „Препорода“ и предсједника „Препорода“ у периоду од 1993. до 1994. године, рекао бих у најтежим временима за бошњачки народ у његовој историји. Проф. Дураковић је један од најзаслужнијих за ово што сам поменуо малочас, а то је борба за државу Босну и Херцеговину као матицу, односно оквир слободе и постојања бошњачког народа. Ријеч је о човјеку који је био један од оснивача Вијећа Конгреса бошњачких интелектуалаца, предсједавајући пленарне сједнице Првог бошњачког сабора и министар образовања, науке, културе и спорта у Влади Републике Босне и Херцеговине. Нека му је вјечни рахмет и лака земља босанска.

Хвала на пажњи!”